

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ ТОРГІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Торгівля є однією з найважливіших галузей народного господарства країни. Функції торгівлі досить багатогранні, обширні і диференційовані. Торгівля покликана вирішувати виключно важливі завдання, інформаційні, змістовні і методологічні особливості яких проявляються на тлі загального механізму розширеного відтворення.

У сучасних умовах господарювання у сферу торгівельної діяльності залучено велику частину як працюючого населення, нового сучасного обладнання, прогресивних технологій так і нових підходів до організації технологічних процесів на підприємствах торгівлі. Як наслідок, особливої уваги потребують товарні запаси, тому що вони являються найбільшою частиною активів і займають важливе місце у складі майна.

У зв'язку зі специфікою діяльності велика частина фінансових коштів торгівельних підприємств акумульована в товарних запасах, тому ефективне управління товарними запасами є пріоритетним завданням в економіці торгівлі.

Товарні запаси в підприємствах роздрібної торгівлі необхідні для забезпечення сталого асортименту, безперебійної продажу товарів, що є умовою задоволення попиту населення, підвищення якості обслуговування, підвищення конкурентоспроможності підприємства.

У національній практиці поняття запаси визначається Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» (далі П(С)БО 9), прийнятим в 1999 році [1]. Відповідно до П(С)БО 9 запаси – це активи, які: утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління.

Товарні запаси – це запаси, які створюються продавцем на ринку на випадок циклічного, сезонного або іншого коливання кон'юнктури ринку [2, с. 143], з іншого боку це товари, які знаходяться в даний момент у сфері товарного обертання, у дорозі від одного підприємства до іншого, або на складах підприємств-виробників. Товарні запаси – це придбані або отримані підприємством товари, призначені для подальшого перепродажу, це оборотні кошти, реалізація яких повинна принести йому прибуток [3, с. 16].

Товарні запаси відносяться до поточних матеріальних активів, утворюючи оборотні кошти торгової організації. За ступенем ліквідності - це повільно реалізовані активи, тому ефективне управління товарними запасами дозволить уникнути імобілізації фінансових ресурсів і перенаправити їх на стратегічний розвиток торговельної діяльності.

Товарні запаси при формуванні, зберіганні та реалізації повинні відповідати стандартам якості і бути придатними для вживання.

Для кращого розуміння сутності товарних запасів виділимо ряд класифікаційних ознак:

1) за програмними цілями використання:

- споживчі товари - це товари, безпосередньо призначені для кінцевого споживання, задоволення особистих потреб людини,
- виробничі товари - це товари, які використовуються у виробничому циклі при створенні нових товарів;

2) за часом використання / споживання:

- товари короткострокового користування, використовувані один або кілька разів,
- товари тривалого користування, використовувані багаторазово;

3) за характером споживання:

- товари повсякденного попиту,
- товари ретельного вибору,
- престижні товари;

4) за характером використання в залежності від ступеня їх участі в процесі виробництва:

- сировина, матеріали, тара і упаковка,
- комплектуючі деталі, інструмент, інвентар,
- техніка та обладнання, інші товарно-матеріальні запаси.

5) за функціональною приналежністю:

- товари - продукти харчування,
- промислові товари;

6) за видами запасів:

- поточні запаси - це товари на стадії реалізації,
- підготовчі запаси - це товари на стадії передпродажної підготовки,
- гарантійні (страхові) запаси - необхідний і достатній резерв товарних запасів з метою забезпечення безперервного процесу реалізації на випадок зриву запланованих термінів поточних поставок товарів, зміни інтенсивності споживання при непередбаченій зрослому попиту,

• сезонні запаси - це необхідний і достатній резерв товарних запасів з метою забезпечення безперервного процесу реалізації в період сезонного коливання купівельного попиту,

- перехідні запаси;

7) за видами руху товарів в обліку:

- товари в дорозі, товари на складі,
- товари на стадії передпродажної підготовки,
- зарезервовані товари, товари в магазинах в процесі реалізації, товари на консигнації,
- реалізовані товари на відповідальному зберіганні.

На ефективність використання товарних запасів впливають такі зовнішні і внутрішні чинники, зниження впливу яких може проводитися за рахунок оптимізації управління товарними запасами:

- зовнішні чинники - податкове законодавство, фінансово-кредитна політика, величина відсотків до сплати за позиковими коштами, економічна ситуація в державі;

- внутрішні чинники - шляхи мінімізації впливу внутрішніх факторів: ліквідація понад нормативні запасів, вдосконалення нормування запасів, поліпшення організації постачання, оптимальний вибір надійних постачальників, рівень запасів; раціональна організація збуту товарів, застосування раціональних форм розрахунків; прискорення документообігу.

Отже, понятійні та сутнісні особливості товарних запасів необхідно брати до уваги при побудові ефективної системи обліку і контролю. Розуміння економічної сутності товарних запасів та правильна класифікація справляє значний вплив на правильність подальшого обліку їх на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси” [Електронний ресурс]: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 № 246 (із змінами та доповненнями) - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

2. Большой экономический словарь./Под ред.А.Н.Азрилияна.-М.:Фонд «Правовая культура», 1994.-528с.

3. Шафранова Г. Формування вартості запасів (частина 1)/Г. Шафранова // Баланс.- 2000.- №13.- С. 16-20.